

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Основи акцентології
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	Ричагівська Юлія Євстахіївна; кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
CV викладача на сайті кафедри	https://www.rshu.edu.ua/kafedry-if/kafedra-umipkfsh/sklad-kafedri-umipkfsh/121-personalii/620-rychahivska-yuliiia-yevstakhiiivna
E-mail викладача	julia.rychahivska@rshu.edu.ua

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – поглибити знання про наголос української літературної мови, засвоїти знання про історію становлення літературного наголосу, виробити навички правильного наголошування, вдосконалитися як культуромовна особистість.

Навчальна дисципліна ознайомлює з акцентними нормами української літературної мови. У межах курсу розкриваються питання про закономірності наголошування різних частин мови, розглядається історичний розвиток українського наголосу.

Актуальність дисципліни обумовлена частотністю помилок в наголошуванні, яких припускаються публічні особи та пересічні громадяни.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу

Тема 1. Акцентологія як наука. Акцентологія та предмет її вивчення. Поняття про наголос. Характер наголосу. Акцентуаційна норма. Види наголосу: різномісний, перехідний. Функції наголосу: кульмінативна, сигніфікативна, делімітативна, експресивна. Типи наголосу (словесний, логічний, синтагматичний, фразовий). Система надрядкових знаків. Проклітики. Енклітики.

Місце наголосу в орфоепічній системі української літературної мови. Природа українського наголосу.

Тема 2. Історичний розвій українського наголосу. Праслов'янський система наголосів. Наголос довгий/короткий. Особлива інтонація як компонент акцентуаційної системи праслов'янської мови. Давньокиївська акцентологічна система. Відображення наголосів у східнослов'янських писемних пам'ятках. Просодія в середньовічних граматиках (Л. Зизаній, М. Смотрицький, І. Ужевич). Термінологічний різнобій у граматиках ХІХ ст. Зародження акцентології як науки. Акцентологічні студії О. Потебні. Л. Булаховський як дослідник наголосу в слов'янських мовах. Акцентологічна концепція І. Огієнка. Сучасні концепції акцентології.

Змістовий модуль 2. Сучасні акцентні норми

Тема 3. Наголос у різних частинах мови. Основні тенденції в наголошенні іменників. Наголос у дієслівних формах. Проблема акцентуації дієприслівників. Наголошення найуживаніших прислівників.

Тема 4. Відображення акцентних норм у словниках. Академічне видання орфоепічного словника української мови у двох томах. Електронний словник на вебсайті Українського мовно-інформаційного фонду. Інші орфоепічні словники, словники наголосів (О. Погрібного, С. Головащука та ін.).